

Wiosna tuż, tuż!

Zmiany w przyrodzie

Wiosna to jedna z czterech pór roku w przyrodzie.

Charakteryzuje się umiarkowanymi temperaturami powietrza z rosnącą średnią dobową i umiarkowaną ilością opadów atmosferycznych. Świat roślin i zwierząt przechodzi okres budzenia się do życia, a następnie przychodzi pierwsza faza okresu rozmnażania czyli dobierania partnerów i zapładniania, a u roślin kwitnienie i zawiązywanie zalążków.

Zmiany w pogodzie

Dni robią się coraz dłuższe, coraz cieplejsze,
coraz bardziej słoneczne.

Od czasu do czasu pada ciepły wiosenny deszcz.

Ale pogoda bywa różna. To jaka jest pogoda zależy
od chmur, deszczu, wiatru, a przede wszystkim
słońca. Słońce posyła na ziemię złote promienie,
ogrzewa ją i budzi życie.

Kiedy zaczyna się wiosna?

21 marca to pierwszy dzień wiosny kalendarzowej.

Wiosna astronomiczna zaczyna się w momencie, gdy Słońce "przekracza" równik. Ma to miejsce w dniu 20 lub 21 marca.

Termin "równonoc" pochodzi od efektu zrównania długości dnia i nocy. Wypada ona dwa razy w roku - w pierwszym dniu wiosny astronomicznej (równonoc wiosenna) i ostatnim dniu lata (równonoc jesienna). Wbrew nazwie, w czasie równonocy długość dnia i nocy, mierzona od wschodu do zachodu słońca (dzień) i od zachodu do wschodu (noc), nie jest równa.

Dzień jest dłuższy od nocy o około 14 minut. Wynika to z faktu, że za wschód przyjmuje się moment, w którym górna krawędź Słońca pojawia się nad horyzontem, za zachód zaś moment, gdy Słońce całkowicie zniknie za horyzontem.

W rzeczywistości na czas między wschodem, a zachodem Słońca ma wpływ także załamanie promieni słonecznych w atmosferze.

Ciekawostka

Co ciekawe, z biegiem lat astronomiczny początek wiosny będzie wypadał coraz wcześniej.

W 2048 roku prawdopodobnie termin ten przypadnie już na 18.03.

Z kolei za niecałe 100 lat, dokładnie w 2102 roku, pierwszy dzień wiosny może wypaść nawet 13 marca.

Tradycje, obrzędy, zwyczaje

Jako, że pierwszy dzień wiosny związany jest z końcem zimy i przebudzaniem się przyrody do życia, miał on przez wieki ogromny wpływ na ludzi. Jeszcze z czasów pogańskich pochodzi święto wiosny o nazwie "Jare" - bogate w obrzędy powitania wiosny. Niektóre z tych obrzędów, np. topienie Marzanny znane i praktykowane są do dzisiaj. Także malowanie jajek, czy śmigus-dyngus utożsamiane dzisiaj z Wielkanocą związane są z obrzędami Słowian. Jajko było symbolem życia, a oblewanie wodą symbolizowało pozimowe oczyszczenie i w pewnym sensie dawało sygnał "skończyła się zima".

Topienie Marzanny

Zwiastuny wiosny

Cebulica dwulistna (*Scilla bifolia*)

Roślina ta zasługuje na upowszechnienie, bo to nasz krajowy gatunek (oczywiście w naturze chroniony). Ma około 10 cm wysokości. Jej delikatnie pachnące błękitne kwiataki wznoszą się ku górze, w przeciwieństwie do rosnącej w parkach niebieskiej cebulicy syberyjskiej (*S. siberica*), której dzwoneczki zwisają.

Krokus, inaczej szafran (Crocus)

Kwiaty najwcześniej kwitnących drobnych gatunków, pojawiają się już w lutym. Na początku kwietnia rozwijają się okazalsze odmiany krokusa wiosennego i złocistego. Typowe krokusy mają fioletowe odcienie oraz pomarańczowe lub cytrynowe pręciki i słupki, ale wiele odmian tworzy kwiaty żółte, białe i wielobarwne. W pochmurne dni kielichy krokusów stulają płatki.

Szafirek armeński (*Muscari armeniacum*)

Kwiaty tego gatunku mają zaledwie kilka milimetrów średnicy i zwykle kształtem przypominają beczułki. Wyrastają w gęstych kłosach na końcach smukłych łodyg. Rośliny te szybko tworzą gęste kępy i obficie kwitną (w kwietniu lub maju). Obsypane kwiatami intensywnie niebieszcą się na rabatach (są też odmiany białe i różowe). Ich trawiaste liście są nawet dłuższe od kwiatostanów (do 20 cm) i często pokładają się na ziemi. Ukazują się wczesną wiosną, zasychają przed latem i znów wyrastają jesienią (niekiedy zimą).

Śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*)

Ten rosnący w naszych lasach kwiatek ukazuje się na śniegu, ogłaszając początek sezonu (w zależności od rejonu - w lutym lub marcu). Jego kwiaty, podobne do dzwonków, mają po trzy śnieżnobiałe płatki i trzy tworzące rurkę z zielonym deseniem. Utrzymują się na roślinie przez 10 dni, a nawet dłużej, jeśli zima powraca.

Zwykle osiągają 1,5 cm długości.

Rannik zimowy (*Eranthis hyemalis*)

Pochodzi z cieplejszych rejonów, ale w naszym klimacie też dobrze rośnie.

Jego króciutkie pędy z zieloną kryzą pod żółtym pąkiem zwykle wydostają się spod śniegu.

Kwiaty o średnicy 2-4 cm rozchylają się w ciepłe dni.

Gdy przekwitną, pojawiają się parasolowate liście o długości 10-15 cm.

Irys żyłkowany (*Iris reticulata*)

Najpopularniejszym przedstawicielem wiosennych irysów cebulowych jest irys (inaczej kosaciec) żyłkowany (*I. reticulata*) oraz jego mieszańce, m.in. 'Katharine Hodgkin' (na zdjęciu powyżej).

Ich bardzo okazałe kwiaty, zwykle błękitne lub cytrynowe, ukazują się razem z krokusami.

Irysy te osiągają 8-11 cm wysokości. Im jest chłodniej, tym dłużej kwitną.

Dopiero później rozwijają się ich trawiaste liście. Rośliny te są dość mrozoodporne.

Śnieżnik Forbesa (*Chionodoxa forbesii*)

Zakwita po śnieżyczkach i dorasta do wys. 10-15 cm. Uprawia się jego odmiany, których kwiaty osiągają 4 cm średnicy: 'Blue Giant' (na zdjęciu) jest niebieska, 'Pink Giant' - różowa, 'Alba' zaś - biała. Rośliny uprawia się kilka lat w tym samym miejscu, najlepiej na skalniaku lub pod drzewem.

Śnieżnik sam słabo się rozmnaża.

Tulipany Kaufmanna (Tulipa kaufmanniana)

Często na rabatach oprószonych śniegiem ukazują się stulone liście tulipanów, na których zazwyczaj widoczne są bordowe desenie. To gatunki i odmiany określane jako botaniczne. Wyróżniają się niskim wzrostem (do 25 cm), a przy tym sporymi kwiatami w jaskrawych kolorach. Gatunki te odporne są na choroby i niekorzystne warunki pogodowe. Co ważne, w odróżnieniu od innych tulipanów długo dobrze rosną w tym samym miejscu i nie trzeba ich często przesadzać. Większość odmian na słońcu szeroko rozkłada płatki, co nadaje kwiatom gwiazdzisty kształt.

Zawilec powabny (*Anemone blanda*)

Roślina ta, zwana także zawilcem greckim, osiąga wysokość ok. 15 cm. Ma ładnie powycinane liście o długich ogonkach, które pojawiają się przed kwiatami. Najbardziej popularne są odmiany błękitne, mniej - fioletowe, białe i różowe (na zdjęciu 'Charmer'). Ich kwiaty mają do 4 cm średnicy. Rozwijają się w marcu-kwietniu i utrzymują się 3 tygodnie, nawet gdy jest bardzo ciepło.

Bocian biały

To gatunek dużego ptaka brodzącego.

Jego upierzenie jest głównie białe, z czarnymi piórami na skrzydłach.

Dorośle ptaki mają długie czerwone nogi oraz długie spiczasto

zakończone czerwone dzioby i mierzą średnio 100–115 cm

od czubka dzioba do końca ogona, ze skrzydłami o rozpiętości 155–215 cm.

Skowronek zwyczajny

To drobny i mały ptak. Obie jego płci są ubarwione jednakowo. Skowronek polny często jest mylony z wróblem.

Ma krótki dziób i długi ogon, a na głowie niewielki czubek (można go zauważyć, gdy ptak stroszy piórka).

Żuraw zwyczajny

Ptaka ten na wysmukłą, wyprostowaną sylwetkę. Jest większy od bociana.

Na ogonie i grzbiecie zwisają mu długie w kształcie pióropusza ozdobne pióra.

Upierzenie jest szare, a końcówki skrzydeł czarne. Górna część głowy koloru karminowego, boki białe, przód i długa szyja czarne. Ciało osiąga od 95 - 125 cm długości, rozpiętość skrzydeł 180 - 200 cm, a nawet do 240 cm.

Pliszka siwa

Ptak wysmukły z długim ogonem. Ubarwienie samca z wierzchu popielate z biało-czarnym rysunkiem na głowie i piersi, a od spodu białe.

Rysunek u samicy mniej skonstrastowany. Długość ciała: 18 – 20 cm.

Pliszki siwe są mało płochliwe i chętnie trzymają się w pobliżu człowieka.

Poruszając się charakterystycznie kiwają ogonem.

Rudzik

Sylwetka ze stosunkowo dużą głową i cienkim ogonem. Obie płci ubarwione jednakowo, zbliżone są też rozmiarem. Najbardziej charakterystycznym elementem upierzenia jest ruda pierś, gardło i boki głowy. Z czasem rudy kolor jaśnieje i matowieje. Upierzenie z wierzchu oliwkowo-szare. Spód ciała biały, boki w bladym, szarobrązowym odcieniu. Tył szarobrązowy, ogon brązowy. Dziób i cienkie, długie nogi ciemnobrązowe. Duże, ciemne, wyraziste oczy, które pozwalają mu na dobre widzenie w półmroku zarośli. Zaznaczona wypukła klatka piersiowa. Skrzydła są oliwkowoszare. Ma delikatniejszą sylwetkę i mniejszy rozmiar niż wróbel

Słowik szary

Jest to gatunek małego ptaka śpiewającego z rodziny muchołówkowatych. Ptaki z tej grupy są najznakomitszymi śpiewakami. Śpiew ich jest donośny, niezwykle urozmaicony, o dużej skali tonów. Słowik przylatuje na tereny Polski w kwietniu-maju, a odlatuje do Afryki w sierpniu-wrzeźniu.

Dziękuję za uwagę!
Życzę samych słonecznych dni.

Opracowanie: Barbara Magalska